

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1591 4,
6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 29, 31, 32 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnio 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) kai antrinė teisinė pagalba teikiama ilgiau kaip metus, kasmet nuo sprendimo suteikti antrinę teisinę pagalbą priėmimo dienos pateikti šį sprendimą priėmusiai institucijai teisingumo ministro nustatytos formos metinę asmens pajamų ir asmens (šeimos) turto deklaraciją antrinei teisei pagalbai gauti (toliau – deklaracija antrinei teisei pagalbai gauti). Ši deklaracija turi būti pateikta iki sprendime suteikti antrinę teisinę pagalbą nurodytos datos, bet ne vėliau kaip per mėnesį nuo sprendimo galiojimo laiko pabaigos;“.

2 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) nustato asmens (šeimos) turto ir asmens pajamų lygį antrinei teisei pagalbai gauti (toliau – turto ir pajamų lygis);“.

3 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„7 straipsnis. Teisingumo ministerijos funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje

1. Teisingumo ministerija:

- 1) teikia Vyriausybei su valstybės garantuojama teisine pagalba susijusių teisės aktų projektus;
- 2) kontroliuoja šio įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimą;
- 3) organizuoja ir atlieka valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo stebėseną;
- 4) siekdama užtikrinti vienodą šio įstatymo taikymą, teikia rekomendacijas;
- 5) informuoja gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas;
- 6) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Siekiant užtikrinti Teisingumo ministerijai pavestų funkcijų valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje įgyvendinimą, sudaroma Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos koordinavimo taryba (toliau – Koordinavimo taryba). Ši taryba yra kolegiali Teisingumo ministerijos patariamoji visuomeniniais pagrindais veikianti institucija.

3. Koordinavimo tarybą sudaro Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos bei Žmogaus teisių komitetas, Teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos advokatūros, Lietuvos teisininkų draugijos, Teisėjų tarybos, kitų institucijų ir asociacijų, kurių veikla susijusi su valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimu arba žmogaus teisių apsauga, atstovai. Koordinavimo taryba sprendžiamais klausimams nagrinėti iš Koordinavimo tarybos narių gali sudaryti komitetus, komisijas ar darbo grupes ir nustatyti jų uždavinius, įgaliojimus, veiklos trukmę. Koordinavimo tarybos nuostatus ir sudėtį tvirtina teisingumo ministras.

4. Koordinavimo taryba:

- 1) teikia pasiūlymus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tobulinimo;
- 2) analizuoja savivaldybių institucijų veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas ir teikia pasiūlymus dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo;
- 3) analizuoja tarnybos veiklą ir teikia pasiūlymus dėl tarnybos veiklos;
- 4) teikia pasiūlymus dėl valstybės biudžeto lėšų poreikio valstybės garantuojamai teisei pagalbai teikti ir dėl efektyvaus jų naudojimo;
- 5) teikia pasiūlymus dėl šio įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimo ir keitimo;
- 6) teikia pasiūlymus dėl užmokesčio už antrinę teisinę pagalbą ir mediaciją;
- 7) teikia pasiūlymus dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kokybės gerinimo.“

4 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„8 straipsnis. Savivaldybių administracijų funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje

1. Savivaldybės administracija:
 - 1) organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą;
 - 2) moka už pirminę teisinę pagalbą, kai pagal su savivaldybe sudarytą sutartį pirminę teisinę pagalbą teikia advokatai (advokatų profesinės bendrijos), advokatų padėjėjai ar viešosios įstaigos;
 - 3) nuolat savivaldybių interneto svetainėse, per visuomenės informavimo priemones, susitikimuose su gyventojais informuoja vietos gyventojus apie galimybes gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir jos teikimo sąlygas.
2. Pirminės teisinės pagalbos teikimas yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija.
3. Savivaldybių administracijos privalo kiekvienais metais teisingumo ministro nustatyta tvarka pateikti tarnybai veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas.“

5 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 9 straipsnio 3 dalį nauju 12 punktu:

„12) organizuoja valstybės garantuojamos teisinės pagalbos gavėjų, asmenų, dalyvaujančių organizuojant ir (ar) teikiant valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, apklausas, siekiant įvertinti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kokybę;“.
2. Buvusį 9 straipsnio 3 dalies 12 punktą laikyti 13 punktu.

6 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„10 straipsnis. Lietuvos advokatūros funkcijos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje

- Lietuvos advokatūra, siekdama padėti užtikrinti efektyvų antrinės teisinės pagalbos teikimą:
- 1) tikrina antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų, advokatų padėjėjų veiklos kokybę pagal Lietuvos advokatūros patvirtintas antrinės teisinės pagalbos kokybės vertinimo taisykles. Sprendimas dėl antrinę teisinę pagalbą teikiančių advokatų veiklos kokybės įvertinimo turi būti priimtas ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo informacijos, kuri buvo pagrindas pradėti antrinę teisinę pagalbą teikiančio advokato veiklos kokybės tikrinimą, gavimo dienos;
 - 2) bendradarbiauja su tarnyba jai vykdant šio įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punkte nurodytą funkciją;
 - 3) teikia siūlymus Teisingumo ministerijai dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo tobulinimo;

4) dalyvauja organizuojant advokatų, kurie teikia antrinę teisinę pagalbą, mokymą ir teikia rekomendacijas advokatams dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo konkrečiose srityse;

5) atlieka kitas šio įstatymo, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.“

7 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 11 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių asmens (šeimos) turtas ir metinės asmens pajamos neviršija Vyriausybės nustatyto turto ir pajamų lygio;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ir tiesiogiai taikomuose Europos Sąjungos teisės aktuose nurodyti asmenys, kurių asmens (šeimos) turtas ir metinės asmens pajamos neviršija Vyriausybės nustatyto turto ir pajamų lygio arba kurie nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje.“

2. Pakeisti 11 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 388 straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju skiriant antrinę teisinę pagalbą teikiančią advokatą trauktino baudžiamajon atsakomybėn juridinio asmens atstovu, *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 21 straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6 ir 7 dalių nuostatos.“

3. Papildyti 11 straipsnio 7 dalį 17 punktu:

„17) pareiškėjui teisinė pagalba yra reikalinga apskundžiant tarnybos sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo;“.

4. Papildyti 11 straipsnio 7 dalį 18 punktu:

„18) pareiškėjui teisinė pagalba yra reikalinga administracinio nusižengimo byloje, kurioje gali būti skiriama ne didesnė negu 50 eurų bauda arba administracinė nuobauda – įspėjimas;“.

5. Papildyti 11 straipsnio 7 dalį 19 punktu:

„19) nepraėjo vieni metai nuo sprendimo nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą priėmimo dienos, kai antrinės teisinės pagalbos teikimas buvo nutrauktas dėl šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 2 ir 5 punktuose nurodytų aplinkybių;“.

6. Papildyti 11 straipsnio 7 dalį 20 punktu:

„20) pareiškėjui teisinė pagalba yra reikalinga tuo pačiu klausimu ar toje pačioje byloje, kai sprendimo teikti antrinę teisinę pagalbą galiojimo laikas pasibaigė pareiškėjui nesikreipus į antrinę teisinę pagalbą teikti paskirtą advokatą arba po pirmos konsultacijos, taip pat kai antrinės teisinės pagalbos teikimas buvo nutrauktas šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalies 7 punkte nurodytu atveju.“

7. Pakeisti 11 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Tarnyba turi teisę išimtiniais atvejais, atsižvelgdama į pareiškėjo prašymą ir įvertinusi konkretaus pareiškėjo individualią situaciją, suteikti antrinę teisinę pagalbą, nepaisydama to, kad asmens (šeimos) turtas ir (ar) asmens pajamos viršija Vyriausybės nustatytą asmens (šeimos) turto ir (ar) asmens pajamų lygį arba yra šio straipsnio 7 dalies 3, 4, 5, 11, 15–20 punktuose nustatyti antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindai. Individuali pareiškėjo situacija vertinama atsižvelgiant į gyvenimo lygį ir pareiškėjo turtinę padėtį, galimybes veiksmingai savarankiškai sau atstovauti, išlaidas advokato pagalbai apmokėti, bylos, kurioje prašoma suteikti antrinę teisinę pagalbą, sudėtingumą ir turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį, pareiškėjo procesinę padėtį byloje ir galimus neigiamus padarinius pareiškėjui. Šiuo atveju tarnyba sprendimą priima teisingumo ministro nustatyta tvarka.“

8. Pripažinti netekusia galios 11 straipsnio 11 dalį.

8 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 12 straipsnio nuostatą iki dvitaškio ir ją išdėstyti taip:

„Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytą turto ir pajamų lygį, turi:“.

2. Pakeisti 12 straipsnio 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;“.

3. Pakeisti 12 straipsnio 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;“.

4. Pakeisti 12 straipsnio 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo (šeimos) turtu ir lėšomis ir dėl to jų asmens (šeimos) turtas ir asmens metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatyto turto ir pajamų lygio;“.

5. Pakeisti 12 straipsnio 8 punktą ir jį išdėstyti taip:

„8) asmenys, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo, priverstinio hospitalizavimo ir gydymo pratęsimo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą, taip pat asmenys, kuriems taikomas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas, pratęsiamas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą, ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti;“.

6. Pripažinti netekusiu galios 12 straipsnio 9 punktą.

7. Pakeisti 12 straipsnio 11 punktą ir jį išdėstyti taip:

„11) nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo arba yra traukiami administracinės atsakomybės, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);“.

8. Pakeisti 12 straipsnio 14 punktą ir jį išdėstyti taip:

„14. asmenys, siekiantys pateikti teismui prašymą taikyti procedūrą dėl nesąžiningai pareikšto nepagrįsto ieškinio, kuriuo siekiama pakenkti asmens vykdomai visuomenės informavimo ar kitokiai veiklai, susijusiai su viešojo intereso tenkinimu ar gynimu, ar atgrasyti nuo šios veiklos;“.

9. Pakeisti 12 straipsnio 18 punktą ir jį išdėstyti taip:

„18) asmenys, Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka pripažinti pranešėjais, ar jų šeimos nariai bylose, susijusiose su šių asmenų interesų apsauga pagal Pranešėjų apsaugos įstatymą;“.

9 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 13 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Šio įstatymo 12 straipsnio 4 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo savivaldybės išduota pažyma, patvirtinanti, kad asmeniui yra paskirta socialinė pašalpa.“

2. Pripažinti netekusia galios 13 straipsnio 9 dalį.

3. Pakeisti 13 straipsnio 11 dalį ir ją išdėstyti taip:

„11. Šio įstatymo 12 straipsnio 11 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys šių asmenų amžių, arba dokumentai, patvirtinantys šių asmenų amžių ir jiems pradėtą administracinio nusižengimo teiseną.“

4. Pakeisti 13 straipsnio 13 dalį ir ją išdėstyti taip:

„13. Šio įstatymo 12 straipsnio 14 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys pradėtą bylos procesą, kuriame asmuo yra atsakovas.“

5. Pakeisti 13 straipsnio 15 dalį ir ją išdėstyti taip:

„15. Šio įstatymo 12 straipsnio 16 punkte nurodytų asmenų teisę gauti antrinę teisinę pagalbą įrodo dokumentai, patvirtinantys pradėtą bylos procesą dėl tėvų valdžios apribojimo ar jo panaikinimo, arba šio įstatymo 22 straipsnio 3 dalyje nurodytas teismo pranešimas, arba šio įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nurodytas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos pranešimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo.“

6. Pakeisti 13 straipsnio 20 dalį ir ją išdėstyti taip:

„20. Šio straipsnio 1, 4, 7 ir 11 dalyse nurodytus dokumentus antrinę teisinę pagalbą norintis gauti asmuo privalo pateikti tarnybai tik tais atvejais, kai šiuose dokumentuose pateiktos informacijos, įrodančios asmens teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, tarnyba negali gauti naudodamasi valstybės registrais ir kitomis valstybės informacinėmis sistemomis.“

10 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 14 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytiems asmenims, atsižvelgiant į asmens (šeimos) turtą ir asmens pajamas, valstybė garantuoja ir apmoka 100 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.“

2. Pakeisti 14 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Šio įstatymo 12 straipsnyje nurodytiems asmenims, neatsižvelgiant į asmens (šeimos) turtą ir asmens pajamas, valstybė garantuoja ir apmoka 100 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.“

3. Pakeisti 14 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Pareiškėjui, kurio asmens (šeimos) turtas ir pajamos atitinka turto ir pajamų lygį arba kuris turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į asmens (šeimos) turtą ir pajamas ir kuriam tarnybos sprendimu antrinė teisinė pagalba jau yra teikiama vienoje byloje, už antrinės teisinės pagalbos teikimą kitose bylose, išskyrus atvejus, kai antrinė teisinė pagalba teikiama pagal šio įstatymo 12 straipsnio 18 punktą arba 22 straipsnį, valstybė garantuoja ir apmoka 30 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.“

4. Pakeisti 14 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Pareiškėjui, kuriam tarnybos sprendimu antrinė teisinė pagalba jau yra teikiama vienoje byloje pagal šio įstatymo 11 straipsnio 10 dalį, už antrinės teisinės pagalbos teikimą kitose bylose, išskyrus atvejus, kai antrinė teisinė pagalba teikiama pagal šio įstatymo 12 straipsnio 18 punktą arba 22 straipsnį, valstybė garantuoja ir apmoka 15 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.“

11 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 15 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Asmenys, norintys gauti pirminę teisinę pagalbą, turi teisę kreiptis į savivaldybės, kurioje gyvena, administraciją. Laisvės atėmimo vietų įstaigoje laikomi asmenys turi teisę kreiptis į savivaldybės administraciją pagal bausmės atlikimo ar suėmimo vykdymo vietą.“

2. Pakeisti 15 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Pirminė teisinė pagalba turi būti suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės administraciją. Jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminės teisinės pagalbos, pareiškėjui pranešama apie pirminės teisinės pagalbos teikimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 darbo dienos nuo kreipimosi dienos. Jeigu, vadovaujantis šio įstatymo 11 straipsnio 6 dalimi, pirminė

teisinė pagalba neteikiama, apie tai asmeniui pranešama raštu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo atsisakyti teikti pirminę teisinę pagalbą priėmimo dienos. Sprendimas atsisakyti teikti pirminę teisinę pagalbą gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

3. Pakeisti 15 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pirminę teisinę pagalbą teikia savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai, kurių pareigybų aprašymuose nustatytos teisinio pobūdžio funkcijos, darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, kuriose numatytos teisinio pobūdžio darbo funkcijos, ir gaunantys darbo užmokestį iš savivaldybės biudžeto (toliau – savivaldybių tarnautojai), arba advokatai (advokatų profesinės bendrijos), arba viešosios įstaigos, su kuriais savivaldybės administracija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo, arba tarnyba šio straipsnio 8 ir 9 dalyse nurodytais atvejais. Advokatūros įstatymo nustatyta tvarka pirminę teisinę pagalbą gali teikti ir advokato padėjėjas, kai su jo praktikos vadovu savivaldybės administracija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo. Savivaldybės administracijos, atsižvelgdamos į pirminės teisinės pagalbos kokybę, efektyvumą ir ekonomiškumą, pasirenka konkretų pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą.“

4. Pakeisti 15 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Pirminės teisinės pagalbos trukmė yra ne ilgesnė kaip viena valanda. Pirminės teisinės pagalbos trukmė gali būti pratęsta savivaldybės administracijos arba jos įgalioto asmens sprendimu.“

5. Pakeisti 15 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Kai pareiškėjas kreipiasi dėl savivaldybės administracijos, kurios tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą, veiksmų ar neveikimo, tas savivaldybės administracijos tarnautojas informuoja pareiškėją apie galimą interesų konfliktą. Jeigu pareiškėjas sutinka, toks savivaldybės administracijos tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą. Jeigu pareiškėjas nesutinka, kad pirminę teisinę pagalbą teiktų toks savivaldybės administracijos tarnautojas, šis jam pasiūlo kreiptis į advokatą (advokatų profesinę bendriją) ar į viešąją įstaigą, su kuriais savivaldybės administracija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo, arba į tarnybą. Kai pareiškėjas šiuo atveju kreipiasi į tarnybą, ši suteikia pirminę teisinę pagalbą arba organizuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą sudarydama sutartį su advokatais ar viešosiomis įstaigomis.“

6. Pakeisti 15 straipsnio 11 dalį ir ją išdėstyti taip:

„11. Pirminės teisinės pagalbos apskaitą tvarko ją teikiantys subjektai nurodydami pareiškėjų vardus, pavardes, gyvenamąją vietą, klausimą, kuriuo buvo suteikta pirminė teisinė pagalba, pirminės teisinės pagalbos teikimo trukmę.“

12 straipsnis. 18 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 18 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima tarnyba ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų ir šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nurodytos advokato išvados arba šio straipsnio 14 dalyje nurodytos informacijos gavimo dienos, išskyrus atvejus, kai, atsižvelgiant į pareiškėjo interesus, sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo turi būti priimtas skubiai. Šiuo atveju sprendimas priimamas nedelsiant, bet ne vėliau kaip iki proceso veiksmų atlikimo dienos. Apie priimtą sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo tarnyba nedelsdama raštu praneša pareiškėjui ir advokatui. Jeigu pareiškėjas nepateikė visų šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų, reikalingų sprendimui dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimti, tarnyba ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo suteikti antrinę teisinę pagalbą gavimo dienos praneša pareiškėjui apie būtinybę per tarnybos nustatytą terminą, kuris turi būti ne trumpesnis kaip 10 darbo dienų, pateikti trūkstantis dokumentus. Jeigu sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, atsižvelgiant į pareiškėjo interesus, turi būti priimtas skubiai,

tarnyba gali nustatyti trumpesnę kaip 10 darbo dienų terminą trūkstantiems dokumentams pateikti. Tarnybos sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

2. Pakeisti 18 straipsnio 4 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) atitiktis turto ir pajamų lygiui, kai antrinė teisinė pagalba pareiškėjui teikiama šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte ir 12 straipsnio 7 punkte nurodytiems pareiškėjams;“.

3. Pakeisti 18 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Kai teikiama antrinė teisinė pagalba trunka ilgiau kaip metus, tarnyba, gavusi šio įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje nurodytą pareiškėjo deklaraciją antrinei teisei pagalbai gauti, kasmet patikrina, ar asmuo, remiantis pateikta deklaracija antrinei teisei pagalbai gauti, turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą pagal šį įstatymą, ir per šio straipsnio 2 dalyje nustatytus terminus priima naują sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo.“

4. Pripažinti netekusiomis galios 18 straipsnio 12 ir 13 dalis.

13 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„19 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos teikimo ypatumai, kai pareiškėjas apmoka nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį

1. Prašyme suteikti antrinę teisinę pagalbą turi būti nurodytas pareiškėjo sutikimas apmokėti antrinės teisinės pagalbos išlaidas, jeigu pagal šį įstatymą jis turi apmokėti 70 arba 85 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Kai prašymą padeda užpildyti ar užpildo valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiantys asmenys, pareiškėjui turi būti išaiškinta jo pareiga šio įstatymo nustatyta tvarka apmokėti 70 arba 85 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų ir jis turi būti supažindintas su galima preliminarą išlaidų suma, apskaičiuojama teisingumo ministro nustatyta tvarka.

2. Pareiškėjas apmoka 70 arba 85 procentus teisingumo ministro nustatyta tvarka apskaičiuotų antrinės teisinės pagalbos išlaidų, susijusių su gynyba ir atstovavimu bylose, gavęs tarnybos pranešimą. Tarnyba pranešime pareiškėjui nurodo mokėtiną antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumą, sąskaitą, į kurią jis turi šią sumą sumokėti, ir mokėjimo terminą. Jeigu pareiškėjas šių išlaidų neapmoka, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka. Pareiškėjo motyvuotu prašymu tarnyba priima sprendimą dėl mokėtinų antrinės teisinės pagalbos išlaidų sumos išdėstymo dalimis.

3. Pareiškėjas, turintis apmokėti 70 arba 85 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, turi apmokėti ir 70 arba 85 procentus kitų bylinėjimosi išlaidų (išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, ir proceso išlaidų) laikydamasis proceso įstatymų nustatytų terminų ir tvarkos.“

14 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 20 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą asmenys atleidžiami nuo žyminio mokesčio ir kitų bylinėjimosi išlaidų (išskyrus Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 88 straipsnio 1 dalies 6 ir 10 punktuose nurodytas bylinėjimosi išlaidas) nagrinėjant civilines, administracines ir administracinių nusižengimų bylas, baudžiamosiose bylose pareikštus civilinius ieškinius, nuo su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų, taip pat nuo išlaidų, susijusių su dalyvavimu konstitucinės justicijos byloje ir jos nagrinėjimu, nuo proceso išlaidų Baudžiamojo proceso kodekso 104 straipsnio 2 dalyje nurodytu atveju mokėjimo atsižvelgiant į šio įstatymo 14 straipsnio 4, 5, 6, 7 ir 8 dalis.“

15 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Papildyti 21 straipsnį 10 dalimi:

„10. Kai gynėjo dalyvavimas nagrinėjant baudžiamąją bylą pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo procesuose buvo būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnio 1 dalies 6 punktą, antrinė teisinė pagalba kasacinės instancijos teisme teikiama šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka pagal nuteistojo, išteisintojo arba asmens, kuriam byla nutraukta, ar jo gynėjo, kai ginamojo raštu išreikštos valios nėra, prašymą.“

16 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, prieš kreipdamasi į teismą dėl leidimo paaimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą, pateikia tarnybai teisingumo ministro nustatytos formos pranešimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo. Tarnyba sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priima šio pranešimo gavimo dieną arba artimiausią darbo dieną, jeigu pranešimas gautas ne darbo laiku, ir nedelsdama apie priimtą sprendimą raštu praneša valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija privalo nedelsiant, sprendimo gavimo dieną arba artimiausią darbo dieną, jeigu pranešimas gautas ne darbo laiku, apie tarnybos sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo pranešti bylą dėl leidimo paaimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą nagrinėjančiam teismui ir įteikti vaiko atstovams pagal įstatymą.“

17 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 23 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„23 straipsnis. Antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimas

1. Antrinės teisinės pagalbos teikimas nutraukiamas, jeigu:

- 1) paaiškėja, kad asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, neturi teisės gauti antrinės teisinės pagalbos;
- 2) asmuo, siekdamas gauti antrinę teisinę pagalbą, pateikė informaciją apie ginčo ar bylos esmę, savo (šeimos) turtą ar savo pajamas, žinodamas, kad ši informacija neteisinga;
- 3) pasikeičia aplinkybės, dėl kurių asmuo buvo priskirtas prie šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytų asmenų;
- 4) asmuo netenka teisės gauti antrinės teisinės pagalbos pagal šį įstatymą, įskaitant šio įstatymo 12 straipsnio 7 punkte nurodytą atvejį;
- 5) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis arba reikalauja iš advokato įgyvendinti arba apginti teises neleistiniais būdais;
- 6) pasikeitus aplinkybėms, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį arba kad jis pats savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;
- 7) pareiškėjas pateikia prašymą nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą;
- 8) atstovavimas byloje yra neperspektyvus;
- 9) asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, nebendradarbiauja su tarnyba arba antrinę teisinę pagalbą teikiančiu advokatu;
- 10) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies;
- 11) priėmus sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą, ginčas buvo spręstas šio įstatymo nustatyta tvarka mediacijos būdu ir sudaryta taikos sutartis, tačiau pareiškėjas nesutinka jos pateikti tvirtinti teismui;
- 12) pareiškėjas miršta.

2. Antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas privalo nedelsdamas pranešti tarnybai arba ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui (kai gynėjo dalyvavimas būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį) apie paaiškėjusias šio straipsnio 1 dalies 1–3, 5, 8, 9 ir 12 punktuose nurodytas aplinkybes, kurios yra pagrindas spręsti dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimo.

3. Sprendimą nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą priima tarnyba arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas (kai gynėjo dalyvavimas būtinas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį). Jeigu pareiškėjas pagal tarnybos sprendimą turi apmokėti 70 arba 85 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, sprendime nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą nurodoma mokėtina antrinės teisinės pagalbos išlaidų suma, sąskaita, į kurią ši suma turi būti sumokėta, ir mokėjimo terminas. Ši suma turi būti sumokėta per šio įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą. Tarnybos sprendimas nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

4. Asmuo, kuriam teikiama antrinė teisinė pagalba, ir ją teikiantis advokatas privalo nedelsdami teismui pateikti tarnybos sprendimą nutraukti antrinės teisinės pagalbos teikimą arba sprendimą dėl valstybės garantuojamos ir apmokamos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies pakeitimo. Šios pareigos neatliekantys asmenys turi padengti dėl jos neatlikimo arba netinkamo atlikimo atsiradusius nuostolius.“

18 straipsnis. 24 straipsnio pakeitimas

1. Pripažinti netekusia galios 24 straipsnio 4 dalį.

2. Pakeisti 24 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jeigu pareiškėjas turi apmokėti 70 arba 85 procentus antrinės teisinės pagalbos išlaidų, tačiau jis neatlieka pareigos laikantis proceso įstatymų nustatytą terminą ir tvarkos apmokėti 70 arba 85 procentus bylinėjimosi išlaidų nagrinėjant civilines, administracines ir administracinių nusižengimų bylas, baudžiamosiose bylose pareikštus civilinius ieškinius arba 70 arba 85 procentus išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, taip pat 70 arba 85 procentus išlaidų, susijusių su dalyvavimu konstitucinės justicijos byloje ir jos nagrinėjimu, ir dėl to atitinkama byla baigiama nepriėmus teismo sprendimo dėl bylos esmės ar nepradedamas išieškojimas, pareiškėjas privalo per tarnybos nustatytą terminą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas į valstybės biudžetą. Jeigu pareiškėjas šių išlaidų negrąžina, jos išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.“

3. Pakeisti 24 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Priteisiant antrinės teisinės pagalbos išlaidas šio straipsnio 1, 2, 3 ir 5 dalyse numatytais atvejais, valstybei atstovauja tarnyba. Šio straipsnio 6 dalyje numatytu atveju išlaidos išieškomos vadovaujantis Baudžiamojo proceso kodekso 105 straipsnio nuostatomis. Antrinės teisinės pagalbos išlaidos pagal vykdomąjį dokumentą į valstybės biudžetą išieškomos įstatymų nustatyta tvarka.“

19 straipsnis. 25 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 25 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Mediacija organizuojama ir mediacijos administravimo paslaugos teikiamos šio įstatymo, Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo, kitų teisės aktų, reglamentuojančių ginčų sprendimą mediacijos būdu, ir teisingumo ministro nustatyta tvarka. Mediacijos įstatymo, kitų teisės aktų, reglamentuojančių ginčų sprendimą mediacijos būdu, nuostatos taikomos tiek, kiek šis įstatymas nenustato kitaip.“

20 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**29 straipsnis. Kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenančių fizinių asmenų teisės gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą nustatymo ypatumai**

Jeigu kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenančių fizinių asmenų (šeimos) turtas ir asmens pajamos viršija Vyriausybės nustatytą turto ir pajamų lygį, tačiau jie nurodo, kad neturi galimybės atlyginti bylinėjimosi išlaidų, tarnyba privalo nustatyti, ar pareiškėjas,

atsižvelgiant į jo nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje pareiškėjas daugiausia gyvena, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje pragyvenimo išlaidas, gali sumokėti bylinėjimosi išlaidas, ir turi teisę priimti sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą. Tarnyba įvertina, ar pareiškėjas, atsižvelgiant į jo (šeimos) turtą ir jo pajamas, turi teisę gauti teisinę pagalbą pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos ar vietos, kurioje jis daugiausia gyvena, teisės aktus.“

21 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 31 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Tarnyba apie priimtą sprendimą dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo privalo pranešti pareiškėjui ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos. Jeigu atsisakoma teikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, privalo būti nurodytos šio sprendimo priežastys. Sprendimas atsisakyti teikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

22 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tarnyba turi teisę atsisakyti siųsti teisinės pagalbos prašymą, jeigu teisinės pagalbos prašymas akivaizdžiai nepagrįstas arba jam netaikytinas šis skirsnis. Tarnyba, priėmusi sprendimą atsisakyti siųsti teisinės pagalbos prašymą, pareiškėjui turi nurodyti tokio atsisakymo priežastis. Sprendimas atsisakyti siųsti teisinės pagalbos prašymą gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijai Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

23 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Pakeisti Įstatymo priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
valstybės garantuojamos teisinės
pagalbos įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/8/EB, numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles.

2. 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso.

3. 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje.

4. 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR.

5. 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1919 dėl teisinės pagalbos įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms.

6. 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo).

“.

24 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2023 m. liepos 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. gegužės 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
3. Šio įstatymo nuostatos taikomos prašymams suteikti antrinę teisinę pagalbą, gautiems po šio įstatymo įsigaliojimo.
4. Kai pagal Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimus antrinė teisinė pagalba buvo suteikta iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos, taikomos iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusios Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatos dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo ir apmokamos antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalies.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas